

Căpitanul Sava și gândirea carteziană

Valeriu Negru, jurnalist (2010)

Pe Slavomir l-am cunoscut în 1961. Se refugiase cu mulți ani înainte din Iugoslavia titoistă și trecuse în România stalinistă. Când l-am cunoscut eu, nu mai credea nici în Tito, nici în Stalin. Eu credeam în Tito, pe care-l consideram un novator al comunismului. El se mira de poziția mea politică, dar îmi spunea: *”Treaba ta! Fiecare cu părerea lui”*.

Slavomir se refugiase în istoria relațiilor româno-sârbe. Aflase că într-un sat de lângă București, Clejani, Cuza vodă îl împrăștiase pe un sârb fugit din țara sa. Și că în biserica din acel sat se afla însăși mumia aceluia sârb: căpitanul Sava. Când mi-am cumpărat prima mașină, i-am propus lui Slavomir să mergem cu fetele (soția și fiica lui, soția mea) să cunoască și ele satul Clejani. Era într-o sîmbătă. Am vorbit cu preotul din sat și i-am cerut să ne arate și nouă cripta căpitanului Sava. Era chiar în incinta bisericii, înainte de intrarea în altar: ne-a apărut chipul unui bărbat foarte bine conservat. *”Acesta este căpitanul Sava”*, ne-a spus preotul. Apoi Slavomir ne-a dus și în cimitirul satului, unde erau numeroase nume sârbești - ale celor care îl însoțiseră pe căpitan în România. Ne-am dus și la cele două muzee din Clejani. Slavomir, de obicei o ființă tăcută, a vorbit foarte mult: ne-a ținut atunci o adevărată lecție despre relațiile româno-sârbe și despre importanța lor în istoria fiecărei țări.

L-am admirat mult pe acest om fermecător, de care am fost alături pînă la moartea sa. El m-a învățat să gîndesc cartezian: *”Dubito, ergo cogito. Cogito, ergo sum”* era principiul său de bază. Niciodată nu spunea lucruri categorice. Punea întîi la îndoială părerea lui și a opozantului său. Și îl provoca pe acesta (oricare ar fi fost el) la o discuție în contradictoriu din care ambii aveau ceva de cîștigat. Avea o gîndire dialectică și dilematică.